MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO IN ENERGETIKO
Langusova 4

1000 Ljubljana

e-pošta: gp.mzie@gov.si

Ljubljana, 17. 9. 2026

ZADEVA: **Posodobitev Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) za obdobje 2030–2040**

Spoštovani,

Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) sodeluje v procesu posodobitve Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) za obdobje 2030–2040. V okviru javnega posvetovanja smo že podali vsebinske predloge in v svojih odgovorih na vprašanja iz ankete izpostavili potrebo po hitrem, vendar premišljenem in za potrošnike pravičnem energetskem prehodu.

Naši ključni predlogi so bili:

- **pospešitev razvoja OVE ob zagotavljanju izvedljivosti in cenovne dostopnosti** – rast OVE naj spremljajo pravočasne naložbe v elektroenergetsko omrežje, hranilnike in prožnost sistema ter poenostavitev administrativnih postopkov, pri čemer je treba preprečiti nesorazmerne stroške za gospodinjstva;
- **večja vključenost potrošnikov v energetski prehod** – spodbujati je treba samooskrbo, energetske skupnosti in druge oblike aktivnega sodelovanja potrošnikov pri proizvodnji in rabi energije;
- **pravičen prehod z zemeljskega plina** – pravočasno je treba načrtovati opuščanje plinskega omrežja in potrošnike o načrtovanih spremembah obvestiti najmanj 10 let vnaprej. Stroški opustitve omrežja morajo biti pravično porazdeljeni, gospodinjstvom

pa je treba zagotoviti podporo pri kritju začetnih stroškov prehoda na trajnostne načine ogrevanja, zlasti ranljivim skupinam;

- **dostopno in učinkovito daljinsko ogrevanje** – podpiramo modernizacijo in razvoj učinkovitih sistemov daljinskega ogrevanja, ki temeljijo na OVE in drugih trajnostnih virih, ob zmanjševanju izgub in stroškov za končne odjemalce. Potrošnikom je treba hkrati zagotoviti možnost odklopa, kadar z lastnimi naložbami dosežejo primerljive ali boljše okoljske in energetske učinke, pri čemer morajo biti pogoji za odklop transparentni in sorazmerni;

- **spodbude naj temeljijo na doseženih prihrankih** – javna sredstva naj se prednostno usmerjajo v ukrepe, ki prinašajo največje zmanjšanje rabe energije in emisij. Če gospodinjstvo z lastno naložbo v obnovljive vire ali učinkovite naprave doseže boljše rezultate od obstoječega sistema, naj ne bo administrativno ali finančno kaznovano;

- **več celovitih energetskih prenov stavb** – zagotoviti je treba stabilne, dolgoročne in administrativno preproste finančne spodbude, ki prednostno podpirajo celovite energetske prenove, vključno z ukrepi na ovoju stavbe, ogrevanju, prezračevanju in uporabi OVE;

- **boljše informiranje in svetovanje potrošnikov** – okrepiti je treba neodvisno svetovanje ter vzpostaviti sistem »vse na enem mestu«, kjer bi gospodinjstva dobila tehnične, finančne in administrativne informacije za izvedbo energetskih prenov;

- **odprava pomanjkanja usposobljenih izvajalcev** – ključen izziv je po našem mnenju tudi pomanjkanje usposobljenih izvajalcev, zato je treba okrepiti poklicno izobraževanje, prekvalifikacije in specializirana usposabljanja za izvajanje energetskih prenov in vgradnjo nizkoogljičnih tehnologij;

- **posebna podpora večstanovanjskim stavbam in ranljivim gospodinjstvom** – pri oblikovanju ukrepov je treba upoštevati njihove specifične finančne, organizacijske in druge ovire ter jim zagotoviti ustrezno kombinacijo finančne podpore, svetovanja in strokovne pomoči;

- **večji poudarek na potrošniških in socialnih vidikih pri pripravi politik** – predlagali smo posebno tematsko delavnico za potrošniške in socialne organizacije ter predstavnike ranljivih skupin, da bi imeli ti deležniki enakovreden prostor za obravnavo tematik cenovne dostopnosti in socialnih vidikov energetskega prehoda.

- **finančni in socialni ukrepi kot sestavni del scenarijev** – subvencije, enotne kontaktne točke in socialne tarife naj bodo vključene neposredno v scenarije NEPN, ne pa obravnavane naknadno. Pri ocenjevanju scenarijev naj se upošteva tudi predvidljivost podpornih shem in drugih politik, saj so nenadne spremembe pomembna ovira za odločitve potrošnikov o energetskih naložbah.

Kot potrošniška organizacija si želimo, da se pri odločitvah, ki bodo vplivale na način ogrevanja domov, višino računov za energijo in možnosti prevoza, sliši tudi glas potrošnikov. Da bi se v proces posvetovanja o izboru in oblikovanju scenarijev NEPN ustrezno vključil tudi potrošniški vidik, smo med potrošniki izvedli še anketo o tem, kaj jim je pri energetskem prehodu zares pomembno. V anketi je sodelovalo 1196 potrošnikov.

Ključne ugotovitve ankete, ki bi jih želeli deliti z vami, kažejo:

- **poznavanje NEPN med potrošniki je majhno:** 40,6 % vprašanih je za dokument prvič slišalo prav prek naše ankete, le 4,8 % pa jih dobro pozna njegovo vsebino;
- **rast cen energije je daleč najpogosteje izpostavljena ovira pri energetskem prehodu** (86,1 %), medtem ko se cenovna predvidljivost kot pomembna prioriteta dosledno pojavlja na različnih področjih – pri menjavi ponudnika, energetskih prenovah, daljinskem ogrevanju in opuščanju zemeljskega plina;
- **predvidljivost stroškov ogrevanja je pomembna za veliko večino potrošnikov:** 89,5 % vprašanih jo ocenjuje kot pomembno ali zelo pomembno. Hkrati jih le 3,6 % meni, da so informacije o načrtovanih spremembah na področju ogrevanja in energije dovolj jasne in razumljive;
- **med uporabniki zemeljskega plina** (22,1 % vzorca) jih tri četrtine (75,8 %) pričakuje negativen vpliv opuščanja zemeljskega plina, 82,2 % pa stroške prehoda ocenjuje kot visoke. Kljub temu jih 34,5 % o prehodu vsaj razmišlja;
- **nepovratna finančna sredstva so daleč najbolj zaželena oblika podpore** pri prehodu na trajnostne načine ogrevanja (55,4 %), sledijo davčne olajšave, svetovanje in ugodni krediti;
- **glede odgovornosti za stroške prehoda** večina vprašanih (52,3 %) zagovarja porazdelitev bremena med vse ključne deležnike (EU, državo, energetska podjetja in gospodinjstva) namesto prevalitve stroškov na posamezno skupino;
- **potrošniki želijo več možnosti sodelovanja pri odločanju:** 78,0 % vprašanih meni, da bi morali imeti več besede pri lokalnem odločanju o spremembah sistemov ogrevanja, 76,1 % pa želi biti obveščenih o nadaljnjih korakih priprave NEPN. Rezultati tako predstavljajo pomembno podlago za zagovorniško sporočilo o krepitvi glasu potrošnikov v procesu priprave NEPN;
- **v odprtih odgovorih** se kot najpogosteje ponavljajoče teme izpostavljajo cena oziroma stroški energije, okoljski vidiki, obnovljivi viri energije, subvencije in davčne olajšave ter zaupanje v energetsko politiko in preglednost odločanja.

Menimo, da rezultati ankete jasno kažejo, da potrošniki od energetskega prehoda pričakujejo predvsem cenovno dostopnost, predvidljivost stroškov, jasne informacije in možnost aktivnega sodelovanja pri odločitvah, ki bodo neposredno vplivale na njihovo vsakdanje življenje.

Želimo si, da se navedene ugotovitve ustrezno upoštevajo pri nadaljnjem oblikovanju scenarijev in ukrepov v okviru NEPN. Zato vas vabimo, da se do predstavljenih ugotovitev in predlogov opredelite ter z nami delite svoje stališče o tem, kako je mogoče potrošniški vidik in pričakovanja potrošnikov bolje vključiti v nadaljnji proces priprave NEPN.

S spoštovanjem,

Jasmina Bevc Bahar,
predsednica Zveze potrošnikov Slovenije

ZPS Zveza potrošnikov
Slovenije - društvo
Tržaška cesta 2
SI - 1000 LJUBLJANA

Iceland Liechtenstein Norway Civil Society Fund

Sklad CSF Slovenija upravlja CNVOS center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij v sodelovanju s PIP pravo informacije pomoč in ZAVOD DOBRA DRUŽBA

Akcijo NEPN 2030–2040: glas potrošnikov pri oblikovanju pravičnega zelenega prehoda podpira Program EEA Civil Society Fund Slovenija, ki ga financirajo Islandija, Lihtenštajn in Norveška v okviru Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma. Sklad v Sloveniji upravlja CNVOS v sodelovanju z Zavodom PIP in Zavodom Dobra družba.